

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๗

๑. วณินิมิตเต ตินวณ วา ตจสารตาลนาฬิเกราทิรูกุขวณ วา น วมุฏติ
 อนโตสธาราน ปน สากสาลาทิน อนโตสธารมิสสุกาน วา รุกขาน วณ วมุฏติ ฯ ตณจ
 โช เหมจิมปริจเจเทน จตุปณจรุกขมตฺตปิ ตโต โอรัม น วมุฏติ ตโต ปรัม โยชน-
 สติกมปิ วมุฏติ ฯ สเจ วณมชฺเชม วิหาร กโรนติ วณ น กิตฺเตตพฺพ ฯ เอกเทสํ
 อนโตสไมย กาทูกาเมหิปี วณ อกิตฺเตตฺวา ตตถ รุกฺขปาสาณาทโย กิตฺเตตพฺพา ฯ
 วิหารํ ปริกฺขิปีตฺวา จิตฺวณ เอกตถ กิตฺเตตฺวา อณฺณตถ น กิตฺเตตพฺพ ฯ รุกฺขนิ-
 มิตเต ตจสโร ตาลนาฬิเกราทิรุกฺโข น วมุฏติ ฯ อนโตสโร ชีวมานโก อนตมโส
 อุพเพตโต อฏฺฐจุลโล ปริมาณโต สฺวจิตฺตทกปฺปมาณปิ วมุฏติ ตโต โอรัม น วมุฏติ
 ตโต ปรัม ทฺวาทสโยชนํ สุปฺปติฏฺฐิตนิโครธปิ วมุฏติ ฯ วสณพกสราวาสฺส พิชํ
 โรเปตฺวา วฑฺฒาปีโต ปมาณูปโคปิ น วมุฏติ ฯ ตโต อปเนตฺวา ปน ตํ ชณมปิ ภูมียํ
 โรเปตฺวา โกฏฺฐกํ กตฺวา อุทกํ อาสิณฺจิตฺวา กิตฺเตตฺถ วมุฏติ ฯ นวมูลสาขานิคคมณํ
 อการณํ ฯ ชนฺธํ จินฺหิตฺวา โรปิเต ปน เอตํ ยฺยชฺชติ ฯ กิตฺเตนฺเตน จ รุกฺโขติปิ
 วตฺตํ วมุฏติ สากรุกฺโข สาลรุกฺโขติปิ ฯ เอกาพทฺธํ ปน สุปฺปติฏฺฐิตนิโครธสทิสํ
 เอกตถ กิตฺเตตฺวา อณฺณตถ กิตฺเตตฺถ น วมุฏติ ฯ มคฺคินิมิตเต อรณฺณเขตฺตณ-
 ทิตฺตํ กมคฺคาทโย น วมุฏฺณติ ฯ ชงฺฆมคฺโค วา สกฺกมคฺโค วา วมุฏติ โย วินิพ-
 พิชฺฌิตฺวา เทว ตีณิ คามนฺตรานิ คจฺจนติ ฯ โย ปน ชงฺฆมคฺโค สกฺกมคฺโค อุก-
 มิตฺวา ปน สกฺกมคฺคเมว โอตรติ เย วา ชงฺฆมคฺคสกฺกมคฺคา อวณฺชา เต น
 วมุฏฺณติ ฯ ชงฺฆสสฺสสทฺถสทฺถเทหิ วณฺชียมานาเยว วมุฏฺณติ ฯ (สมนฺตปาสาทิกาย นาม
 วินยฎฺฐกถา ตติโย ภาค/หน้า ๑๑๘ - ๑๑๙)

๒. กจินตถารเกนาปี ธมฺเมน สเมน อุปฺปนฺนํ กจिํ อตฺถริตพฺพํ ๑ อตฺถ-
 รนฺเตน วตฺตํ ชานิตพฺพํ ตนฺตวายเคหโต หิ อามตฺสฺนฺตานเนนฺว ชลิมกฺขิตสากฺโกปี น
 วฏฺฐติ มลिनสากฺโกปี น วฏฺฐติ ตสฺมา กจินตถารสากฺกํ ลภิตฺวา สฺมฺมจฺจุ โหวิตฺวา
 สฺวจิอาทีนํ จีวรกมฺมุปรณานิ สชฺเชตฺวา พหุหิ ภิกฺขุหิ สหฺมึ ตทเหว สัพฺเพตฺวา
 นิฏฺฐิตสฺสจิกมฺมํ รชิตฺวา กปฺปพินฺทุํ ทตฺวา กจिํ อตฺถริตพฺพํ ๑ สเจ ตสฺมึ อนตฺถ-
 เตยฺเวว อญฺเญ กจิสากฺกํ อหฺรติ อญฺเญวานิ จ พหุณิ กจินานิสํสวตฺถานํ เทติ โย
 อาณิสํสํ พหุํ เทติ ตสฺส สนฺตเกเนว อตฺถริตพฺพํ ๑ อิตโร ยถา ตถา โอวทิตฺวา
 สญฺญาเปตพฺโพ ๑ กจิมฺปน เกน อตฺถริตพฺพํ ๑ ยสฺส สงฺโฆ กจิจีวรํ เทติ ๑ สงฺเขน
 ปน กสฺส ทาทพฺพํ ๑ โย ชินฺณจีวโร โหติ ๑ สเจ พหุ ชินฺณจีวรา วุฑฺฒสฺส ทาทพฺพํ ๑
 วุฑฺฒสฺสปี โย มหาปฺริโส ตทเหว จีวรํ กตฺวา อตฺถริตฺถํ สกฺโกติ ตสฺส ทาทพฺพํ ๑ สเจ
 วุฑฺโฒ น สกฺโกติ นวกตโร สกฺโกติ ตสฺส ทาทพฺพํ ๑ อปิ จ สงฺเขน มหาเถรสฺส
 สงฺคหํ กาทฺถํ วฏฺฐติ ตสฺมา ตุมฺहे ฆนฺเต คณฺหถ มยํ กตฺวา ทสฺสามาติ วตฺตพฺพํ ๑
 ติสฺสุ จีวเรสุ ยํ ชินฺณํ โหติ ตทตฺถาย ทาทพฺพํ ๑ ปกฺติยา ทฺวปฺภวฺวจีวรสฺส ทฺวปฺภ-
 วตฺถายเยว ทาทพฺพํ ๑ สเจปิสฺส เอกปฺภวฺวจีวรํ ฆนํ โหติ กจิสากฺกา จ เปลฺวา
 สารูปฺตถาย ทฺวปฺภวฺวปฺโหนกเมว ทาทพฺพํ ๑ อหํ อลภนฺโต เอกปฺภวฺวํ ปารุปามีติ
 วทนฺตสฺสาปี ทฺวปฺภวฺวํ ทาทฺถํ วฏฺฐติ ๑ โย ปน โลภกฺติโก โหติ ตสฺส น ทาทพฺพํ ๑
 เตนาปี กจिํ อตฺถริตฺวา ปจฺจา วิสัพฺเพตฺวา เทว จีวรานิ กริสฺสามีติ น คเหตพฺพํ ๑
 (สมนฺตปาสาทิกาย นาม วินยฺญจกฺกา ตติโย ภาค/หน้า ๒๑๑ - ๒๑๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

๑. ในวนนิมิต พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ดงหญ้า หรือป่าไม้มีตาลและมะพร้าวที่มีเปลือกแข็งเป็นต้น ไม่ควร แต่ป่าไม้มีแก่นข้างในมีไม้สาเกและไม้สาละเป็นต้น หรือป่าไม้ที่ปนด้วยไม้มีแก่นข้างใน ย่อมควรฯ ก็ป่าไม้นั้นแล ว่าโดยกำหนดอย่างต่ำ แม้จะมีเพียงต้นไม้ ๔ หรือ ๕ ต้น ก็ควร ต่ำกว่านั้นไม่ควรมากกว่านั้น แม้ตั้ง ๑๐๐ โยชน์ ก็ควรฯ ถ้าชนทั้งหลายสร้างวิหารไว้กลางป่า ไม่ควรกำหนดป่าเป็นนิมิตฯ แม้ภิกษุทั้งหลายประสงค์จะกันเอาป่าส่วนหนึ่งไว้ภายในสีมา ไม่ควรกำหนดป่าเป็นนิมิต ควรกำหนดต้นไม้หรือศิลาเป็นต้นในป่านั้น เป็นนิมิตฯ ป่าที่ตั้งเฝ้ารอบวิหารอยู่ กำหนดเป็นนิมิตในทิศหนึ่งแล้ว ไม่ควรกำหนดในทิศอื่นอีกฯ

ในรุกขนิมิต พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ต้นไม้มีต้นตาลและต้นมะพร้าวเป็นต้น ซึ่งมีเปลือกแข็ง ย่อมไม่ควรฯ ต้นไม้มีแก่นข้างใน ยังเป็นอยู่ โดยที่สูงสุดสูงเพียง ๘ นิ้ว ว่าโดยขนาด แม้มีขนาดเท่าด้ามเหล็กงาน ก็ควรย่อมกว่านั้น ไม่ควร โตกว่านั้น แม้ต้นไทรที่ตั้งมั่นดีแล้วตั้ง ๑๒ โยชน์ ก็ควรฯ ต้นไม้ที่เขาเพาะพืชให้งอกงามในภาชนะทั้งหลาย มีกระบอกและกระถางเป็นต้น แม้ได้ขนาด ก็ไม่ควรฯ แต่จะเอาออกจากกระบอกและกระถางเป็นต้นนั้นแล้วปลูกลงในพื้นดินแล้วทำซุ้ม รดน้ำ กำหนดเป็นนิมิต แม้ในขณะนั้น ก็ควรฯ การแตกรากและกิ่งใหม่ไม่ใช่เหตุฯ แต่เมื่อเขาตัดลำต้นปลูก การแตกรากและกิ่งใหม่นั้น ย่อมควรฯ และภิกษุเมื่อกำหนดนิมิต จะระบุว่า รุกโข บ้าง ว่า สากรุกโก บ้าง ว่า สากรุกโข บ้าง ก็ควร แต่ต้นไม้ที่เนื่องเป็นอันเดียวกัน เช่นกับต้นไทรที่ตั้งมั่นดีแล้วกำหนดเป็นนิมิตในทิศหนึ่งแล้ว จะกำหนดในทิศอื่นอีก ไม่ควรฯ

ในมคคณินิมิต พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ทางทั้งหลาย มีทางป่า ทางนา ทางแม่น้ำ และทางเหมืองเป็นต้น ไม่ควร ฯ
ทางเท้า หรือทางเกวียน ซึ่งแยกไป ๒ - ๓ ระแวกหมู่บ้าน จึงควร ฯ ส่วนทางเท้า ที่
แยกออกจากทางเกวียนแล้วกลับลงสู่ทางเกวียนนั่นเองอีกก็ดี ทางเท้าและทางเกวียนที่ไม่
ได้ใช้ก็ดี ทางเหล่านั้น ไม่ควร ฯ ทางทั้งหลายที่พ่อค้าเดินเท้าและพ่อค้าเกวียน ยังใช้
เดินอยู่เท่านั้น จึงควร ฯ

๒. แม้ภิกษุผู้จะกรานกฐิน ก็พึงกรานกฐินซึ่งเกิดขึ้นโดยชอบธรรม ฯ เมื่อจะกราน
ต้องรู้จักธรรมเนียม จริงอยู่ แม้ผ้าที่เปื้อนน้ำข้าว โดยเนื่องมาแต่เรือนช่างทุกทีเดียว ก็
ไม่ควร แม้ผ้าเก่า ก็ไม่ควร เพราะฉะนั้น ภิกษุได้ผ้าสำหรับกรานกฐินแล้ว ต้องซักให้
สะอาด ตระเตรียมเครื่องมือสำหรับทำจีวรมีเข็มเป็นต้นไว้แล้ว พร้อมด้วยภิกษุหลายรูป
ช่วยกันเย็บย้อมจีวรที่เย็บเสร็จ ให้กับปัพพนิทูแล้วกรานกฐินในวันนั้นทีเดียว ฯ ถ้าเมื่อ
กฐินนั้นยังไม่ทันได้กรานเลย ทายกอื่นนำผ้ากฐินมา และถวายผ้าอาภรณ์สงฆ์อื่น ๆ
เป็นอันมาก ผู้ใด ถวายอาภรณ์สงฆ์มาก พึงกรานด้วยผ้ากฐินของผู้นั้นเถิด ฯ ทายกอีก
ฝ่ายหนึ่ง ภิกษุก็ต้องชี้แจงให้ยินยอม ฯ

ก็ใครควรกรานกฐิน ? ฯ ภิกษุผู้ที่สงฆ์มอบผ้ากฐินให้ ฯ ก็สงฆ์ควรให้แก่ใคร
เล่า ? ฯ ควรให้แก่ภิกษุผู้มีจีวรเก่า ฯ ถ้าภิกษุมีจีวรเก่าหลายรูป พึงให้แก่ผู้เฒ่า ฯ แม้
ในหมู่ผู้เฒ่า ภิกษุรูปใด เป็นมหายานุส สามารถจะทำจีวรเสร็จแล้วกรานได้ในวันนั้นแล
ควรให้แก่ภิกษุรูปนั้น ฯ ถ้าผู้เฒ่าไม่สามารถ ภิกษุผู้อ่อนกว่าสามารถ พึงให้แก่เธอ ฯ
แต่สงฆ์จะทำความสงเคราะห์แก่พระมหาเถระก็ควร เพราะฉะนั้น สงฆ์พึงเรียนท่านว่า
ขอท่านจงรับเถิด ขอรับ พวกกระผม จักช่วยกันทำถวาย ฯ ในบรรดาไตรจีวร ผ้าผืน
ใดเก่า ควรให้เพื่อประโยชน์แก่ผืนนั้น ฯ สำหรับพระมหาเถระผู้ครองจีวรสองชั้น ตาม
ปกติ ก็พึงให้เพื่อพอกทำได้สองชั้นนั้นแล ฯ แม้ถ้าท่านครองจีวรชั้นเดียว แต่หนา ส่วน
ผ้ากฐินบาง พึงให้ให้พอสองชั้นทีเดียว เพื่อจะได้เหมาะสม ฯ ถึงแม้เมื่อท่านพูดอยู่ว่า
เราเมื่อไม่ได้ ก็ครองชั้นเดียว ก็ควรให้สองชั้น ฯ ส่วนพระมหาเถระรูปใด เป็นผู้มิ
ปกติโลก ไม่ควรให้แก่พระมหาเถระรูปนั้น ฯ แม้พระมหาเถระผู้รับนั้น ก็ไม่ควรรับ
ด้วยคิดว่า เรากรานกฐินแล้ว ภายหลังจักเลาะออกทำเป็นจีวรสองผืน ฯ

พระธรรมธีรราชมหามุนี โอนมฤโณ วัดปากน้ำ...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี..ตรวจแก้.